



Tieteellisten seurojen julkaisutoiminta

17.9.2004 Eeva-Liisa Aalto



Kotimaisten sarjojen esikoiset

- Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1834
- Acta Societatis Scientiarum Fennicae 1840
- Suomi, Tidskrift i fosterländska ämnen 1841 (SKS)
- Finska Läkaresällskapets Handlingar 1841
- Öfversigt av Finska Vetenskaps-Societetens Förhandlingar 1853
- Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk 1858 (FVS)
- Tidskrift utgiven av juridiska föreningen i Finland 1865



Tieteellisen julkaisutoiminnan tavoitteita

- kansalliseen kulttuuriin liittyvän aineiston saattaminen kirjalliseen asuun ja halu osoittaa suomalaisen tieteen korkea taso
- Suomessa tehdyn tieteellisen tutkimuksen esittely kansainväliselle tiedeyhteisölle

Seurojen ja julkaisusarjojen lukumäärä

vuosi	seuroja	sarjoja
1850	4	4
1900	32	25
1950	100	114
1980	152	211
2004	231	305

(Persson, P.-E. 1986)

Julkaisujen määrällinen kasvu

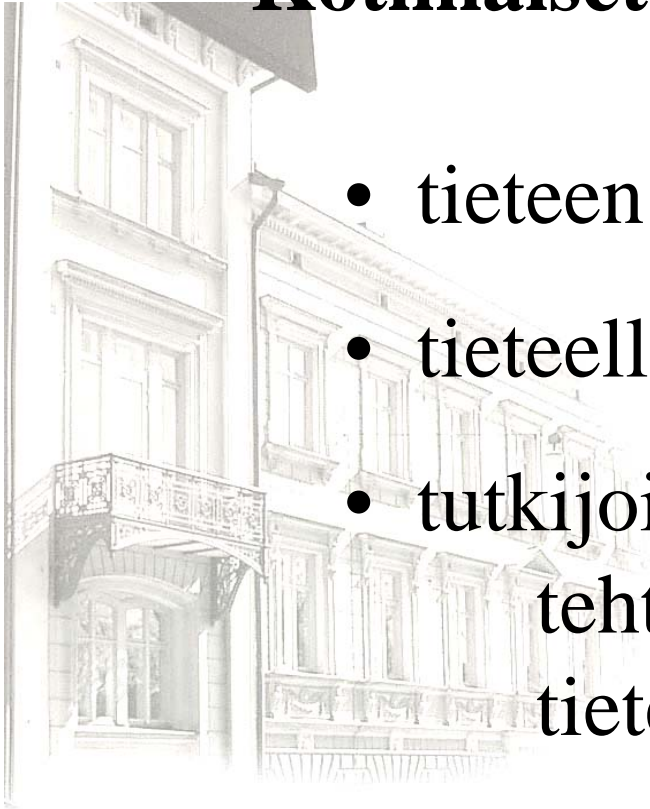
- tieteen laajeneminen ja eriytyminen yhä useammalle sektorille
- kielikysymyksen aiheuttama hajaannus kotimainen erityispiirre
- julkaisutoiminnan kasvu nopeaa 1970- ja 1980-luvulla
- selittäjänä korkeakoululaitoksen laajentuminen, julkaisutekniikan muutokset

Seurojen osuus tieteellisessä julkaisutoiminnassa

- tieteellisten seurojen osuus kotimaan tieteellisen julkaisutoiminnan volyymistä pienentynyt
- 1962 vielä 61 % painetuista sivuista, 1981 enää 29 %
- kokonaisvolyymin kasvu tutkimuslaitosten ja erityisesti yliopistojen julkaisutoiminnan lisääntymisen kautta
- suurten kaupallisten kustantajien osuus edelleen pieni
- uudet ”laatukustantamot”

Kotimaiset julkaisusarjat tärkeitä

- tieteen leviämisen väylänä
- tieteellisen keskustelun foorumina
- tutkijoiden pätevoitymisessä
tehtäviinsä - väitöskirjat
tieteellisissä sarjoissa



TSV:n jäsenistön julkaisut 2004

- jäsenseuroja 231
- julkaisevia seuroja 171
- sarjoja 305

- monografiasarjat
- vuosikirjat
- aikakauslehdet
- epäsäännölliset, katkolla olevat,
”ei ihan” tieteelliset

Julkaisutoiminnan erityispiirteitä

- julkaisevien yksiköiden suuri määrä
- yksiköt pieniä, ei-ammattimaisia
- vapaaehtoisen työpanoksen suuri osuus
- kustannuksista suuri osa syntyy edelleen tuotannosta ja jakelusta
- vahva tieteellinen asiantuntemus laadun takeena
- valtionapu talouden tukena
- lehti sisältyy seuran jäsenmaksuun

Julkaisutoiminnan kehittämisehdotukset

- tieteellisen julkaisemisen keskeinen tavoite levittää tutkimustulokset tiedeyhteisön tietoon ja arvioitavaksi → kansainvälinen julkaiseminen ensisijaista
- eri tieteenalojen erilaisuus → kotimainen vieras-kielinen julkaiseminen vain ”tosi tarpeeseen”
- talouden kohentaminen: painokustannusten supistaminen, ilmaisjakelun supistaminen (vaihto, jäsenjakelu), jäsenalennusten pienentäminen, myynnin lisääminen
- väitöskirjat yliopistojen hoidettavaksi

(Suomen Akatemian julkaisuja 3/91)

Väitöskirjat

- tieteellisen julkaisutoiminnan keskeisiä kohteita aina
- erilaiset julkaisukäytännöt humanistissa ja yhteiskuntatieteissä ja lääke- ja luonnontieteiden puolella
- monografiat / nippuväitöskirjat (ulkomaiset artikkelit)
- 1980-luvun alussa tohtorintutkintoja alle 400, 1990 noin 500, kymmenen vuotta myöhemmin yli 1000

Väitöskirjat verkkoon

- 1980-luvun puolivälissä seurojen monografioista joka kolmas oli väitöskirja
- painetta seurojen sarjoissa sillä vain harvat väitöskirjat myyntimenestyksiä
- pyrkimys väitöskirjakäytänteiden muuttamiseen 1990-luvulla ja sitten sähköiset väitöskirjat
- 1990-luvun puolivälissä väitöskirjoja seurojen tuotannossa joka neljäs, 2003 ei edes joka viides

Runsaasti aikakauslehtiä

- seurojen julkaisemia lehtiä 112
- referee-lehtiä 72
- pohjoismaisia yhteisjulk. 4 (kaikki engl.)
- populaaritieteellisiä lehtiä 15
- ammattilehtiä 10
- harrastuslehtiä 5
- tiedotus/jäsenlehtiä 6

(TSV:n seuratieokanta)

Lehtien tieteenalat ja kieli

ala	lehtiä yht.	kotim. k.	engl.	muu
hum	17	14	2	1
luo	18	9	9	-
yht	24	22	2	-
mm	5	2	3	-
tek	4	2	2	-
lää	4	3	1	-
yhteensä	72	52	19	1

Lehdet lähellä lukijaa

- oman tieteenalan lehti tärkeä
- artikkeleiden lisäksi palstat avoimna keskustelulle, kirja-arvosteluille, seuran tapahtumille
- lehti sisältyy jäsenmaksuun = lukijoiden ”sitouttaminen”

Sähköisyyttä

- Suomessa siirtyminen sähköiseen julkaisemiseen hitaampi prosessi kuin 1990-luvulla uskottiin
- jakelu edelleen paperimuodossa, ajantasaisia rinnakkaisversioita tarjolla vain 5 lehdellä
- sisältö viipeellä (3), täydentävä verkkoversio
- vain verkkoversio kahdella lehdellä (toinen referee)
- nämä myös Open Access -lehtiä

Verkkojulkaisemisen hankkeita

- Elektra
 - tieteellisen aineiston jakelu yliopiston kirjaston verkossa lisenssipohjalta
 - elektronisen julkaisemisen ”oppimisympäristö”
- WWW.PROTSV.FI
 - Tieteellisten seurain valtuuskunnan verkkopalvelu antaa mahdollisuudet jäsenseuroille sähköiseen julkaisemiseen